

F.K. 71.

21

Z 4
5480

MEMORIA
VIRI
AMPLISSIMI, CONSULTISSIMIQUE
CAROLI GOTFRIDI
WINKLERI

I. V. DOCTORIS

IN CURIA SUPREMA LIPSIENSI ET CONSISTORIO REGIO
PATRONI CAUSSARVM ORDINARII ET SENATORIS AEDILITII
CIVITATIS LIPSIENSIS

A. D. XIX. MAII A. C. MDCCCXLVIII.

REBUS HUMANIS EXEMTI

CIVIBVS ACADEMIAE LIPSIENSIS

COMMENDATA

A

RECTORE
ACADEMIAE LIPSIENSIS.

MEMORIAL
OF
CAROL GOTTFRIED
WILHELM

IN CHIEF OF THE
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
GIESSEN
1811

In institutis Ciuitatum nobilissimarum hoc postum reperimus fuisse, vt in honoribus tribuendis praecipua ratio lucretur eorum, qui a nobilitate, hoc est, vt *Aristoteles* bene definit, antiqua generis virtute et opulentia (*Polit. IV, 8.*) commendarentur: non vt ceterorum virtus et industria ab eorum spe et aditu prorsus submoueretur: esset enim indignum, et reipublicae parum salutare: sed quod et aequitatis ratio illis magis suffragaretur, et maior ac certior, vt in rebus humanis, reipublicae bene gerendae ac fortiter defendendae spes in illorum nobilitate, quam in ceterorum nouitate, ostenderetur. In quo ne vanae opinionis leuitatem, aut stultam nominum imaginumque admirationem plus, quam rem et veritatem, valuisse putemus, nouorum hominum apud Graecos Romanosque, et Philosophorum ipsorum, auctoritas impedire videtur, qui eam consuetudinem non modo non tolli de republica vouerunt, sed etiam, vt partem disciplinae publicae, bene constitutae, conseruandam existimarunt. Ac profecto si causa haec agenda sit nobilitati, tot tamque bonis argumentis eam possit defendere, vt, nisi ei nimis obstat inuidia, haud dubie vincere debere videatur.

Ac primum, quamquam leue videatur, quod dicturus sum, praetermitti tamen non debet: natura ipsa nos imbuat ad omnis, etiam in rebus sensu vitiatae carentibus, nedum humanis, antiquitatis venerationem. *Τιμωτάρον τὸ ἀρεσβύτατον, honoratissimum est antiquissimum*, verissime ait Philosophus (*Met. I, 3.*) In arcebus principum magis venerabundi intuemur vetustatem integram, quam magnificentissimam nouitatem, et in maiori honore esse solet arboris procerae et annosae etiam mediocri fecunditas, quam iunioris et bonis succis lasciuientis felix vbertas. Quanto magis consentaneum est, veterem virtutem, eiusque etiam non maximas reliquias, in honoris delectu praeferrere virtuti recenti, cuius qualis vis futura sit in posterum, ignoretur? Nam vt in arboribus repentina fertilitas raro diuturna est, sic in humili et obscuro genere, si quis excellentius quid effert, rarissime ad posterum noua bonitas propagatur. Atque etiam si volumus de nouis hominibus recorde-

dari, quos antiquitas tradit ad summa peruenisse, et nobilitatem familiae suae intulisse, reperimus, plerosque non nimis bonis artibus ad eum gradum esse enisos, nec tam innocentiae quam potentiae exemplum iis, qui ex se nascerentur, reliquisse. Omnino raro, etiam in nobilitate, ad honores magnos ascenditur, nisi per aliquam ingentium virtutum pariter atque vitiorum mixturam, nedum ab his, qui ad eos tanto difficilius se ascendere posse intelligunt, quanto longius abfint ab nobilitatis splendore. In Atheniensi quidem republica, quicumque nulla nobilitatis suae suffragatione principes Ciuitatis facti sunt, vitiorum magis quam virtutum magnitudine eo, quo contenderant, peruenere: Romae autem de ignobili genere vix quemquam, praeter Catonem Censorium et Cicronem, solis bonis artibus et adeptos esse summos honores et tuitos reperimus.

Quod si in honoribus accipiendis rerum bene gestarum praemium, in mandandis autem gratus aduersus bene meritos animus cernitur: profecto et nobilitas in petendo iustam quandam mercedem postulat, et in tribuendo, quod maiorum meritis debetur, persoluitur. Neque enim, qui bene de republica, consulendo, vigilando, laborando, merentur, aut in breue modo vitae suae tempus profunt, non etiam posteritatem amplectuntur, aut sibi pro curis, laboribus, odiis, periculis, reipublicae causa susceptis, satisfactum putant honoris sui breuitate, et non de suis meritis aliquid ad posteros suos volunt redundare, quorum felicitatem animis ac spe praecipunt, et ad se vel maxime pertinere putant. Profecto vt, qui rem priuatum bene gerunt, non sua modo causa laborant, sed etiam, atque adeo multo magis, liberorum atque nepotum, quos vel maxime cupiunt suis laboribus ac sudoribus frui: ita qui rempublicam bene gerunt, etsi maxime ipsam rempublicam et officium sequuntur, tamen et liberis suis in posterum se prospicere et putant et volunt, et vero etiam debent: praesertim cum etiam in iis sit aliqua reipublicae pars, quae parentibus ad tuendum atque orandum etiam diuinitus est commendata. Cicero quidem, homo nouus, et interdum non satis aequus nobilitatis voluntati vindicandorum sibi honorum, (*Agrar. II, 1.*) tamen dignitatem generis in ornamentis numerat, quibus fretum ad Consulatus petitionem accedere par sit (*Muren. 7.*) nec reprehendit Seru. Sulpicium, quod etiam nobilitate dignitatem candidati aestimet, sed quod nobilitatem Murenae contemnat, et postquam Consulatum et nobilitatem generi suo intulerat, ipse filio suo petebat, et sperabat, quae alii nobiles talium parentum causa postulabant: *Commendo*, inquit (*Catil. IV. extr.*) *Vobis paruum meum filium: cui satis erit praesidium non modo ad salutem, sed etiam ad dignitatem, si eius, qui haec omnia suo solus periculo conseruauerit, illum esse filium memineritis.* Neque ea aut iniuria aut irrita fuit spes patris. Nam filius, quamquam nihil de paternis bonis habuit, praeter ingenium, tamen per omnes honorum gradus ad Consulatum peruenit: atque ita patri etiam mortuo suum tributum est. *Ἰπέρ τῆς γὰρ πατρὶδος σφόδρα ἐσπούδαζον, δίκαιος πάντην καὶ τεθνηότες κληρονομοῦσι,* ait Lycurgus Orator (c. Leocrat. c. 20.) *pro qua patria tantopere laborarunt, eam iure suo etiam mortui obtinent.* Sed non aliter mortui patriam, nisi per libero- rum nepotumque honores et felicitatem, possunt obtinere.

Et ne res aequitatis modo honestate defendi, non etiam vtilitatis publicae fructu commendari putetur, in cuius conseruatione non minor aequitas intelligitur: ita multis et magnis vtilitatibus institutum hoc tenetur, vt non ab aequitate praecceptum atque sancitum, sed ab ipsa vtilitate repertum ac traditum videatur. Nam cum

cum ab ipsa natura sui cuique liberi et posterius ad curam commendentur, ut ante diximus, profecto, ut in re familiari quaerenda et augenda, sic in re publica tuenda et bene gerenda similitus acerrimus est, quem spes fructus, ad liberos atque nepotes redundaturi, admouet animis. Itaque si iis, qui in republica multis cum laboribus, vigiliis, molestiis, saepe etiam periculis et inimicitis, administranda versantur, nihil talis spei ostenderetur, omnis meritorum fructus aut gratia cum ipsis moreretur: etsi magis publica, quam priuata utilitate moueri debent viri boni: tamen, ut sunt homines, vix sustinerent, otium suum ac commodum relinquere, ut publico seruirent, nec tot se laboribus frangerent, nec totam vitam molestiis oppleri sinerent. Nunc, cum cuius eorum infideat spes illa, sc. bene de republica merendo, certum et perpetuo mansurum patrimonium liberis et posteris suis quaerere, tanto alacrius et laetius pro republica laborant, et laborum molestiam etiam posteritatis suae cogitatione leniunt.

Quamquam in illis ipsis, in quibus talis est, e maiorum honoribus, opibus ac meritis, nobilitas, magna est reipublicae bene sperandi materies. Quo modo enim non melius speret de iis, quorum amoris erga se, ac studii, et fidei, multa et magna pignora habet? quae aut parua et pauca, aut nulla sunt in ceteris. Latini viros bonos eosdem vocarunt, et qui sunt locupletes ac bene de re familiari constituti, et qui fidem publice priuatimque seruare didicerunt: non temere et casu, ut saepe fit in verbis communicandis, sed ratione et consilio. Etenim ut ad fraudem illecebra maxima est in ipsa egestate: cum saepe videamus, non modo eos, qui nunquam viri boni fuerint, sed etiam, qui in eo numero habiti sunt, cum, vel culpa sua, vel aduersa aliqua fortuna, ad inopiam reciderint, ad omne genus fraudis praecipites ferri: sic fidei vinculum haud paruum est in bona copia, quae et non necessariam ac superuacuum fraudem facit, et fidem non modo necessitate adstringit, sed etiam utilitate commendat. Atque etiam natura hoc fert, ut homines ita magis ament patriam, ut magis multis et magnis bonis in ea fruuntur, quod eius felicitate suam contineri, et saepe affligenda et vexanda se quoque affligi, et bona sua vexari ac lacerari vident. Vnde fit, ut ei magis faueant ac bene cupiant, eius bonis laetentur, malis sollicitentur, et in eius salute atque utilitate tuenda libentius et acrisus laborent. Cicero quidem, in Sextiana, in iis, qui malis publicis pascuntur, gaudent periculis et incommodis, ipsis hostibus patriae faueant, eorumque victorias pacem ducant suas, hoc est, in hostibus patriae domesticis, sub ciuium persona latentibus, numerat non modo nocentes, et natura improbos, sed etiam rebus domesticis impeditos, in viris autem bonis, et patriae, communisque salutis et utilitatis amanti- bus, ut integros et sanos, ita de re familiari bene constitutos et locupletes. Ita profecto est. Non in solo, aut in lapidibus et faxis aedificiorum, haeret patriae amor, sed in iis rebus, quas nobis vtendas et fruendas patria praebet, et in bonis, quae quisque in patria habet, quorumque vel vsu et suauitate, vel caritate tenetur. Itaque ut ea quisque plura habet, ita magis, nisi sit valde improbus, amat patriam, cuius tutela tenentur: nec male vulgare prouerbium patriam ponit, vbi bene cuique est. Quo modo igitur non patriam ament maxime, qui vel suorum vel auitorum bonorum habeant plurimum? Non profecto temere Romani, alique populi nobiles, reipublicae partes omnes, magistratus, leges et iudicia, aerarium, militiam, iis modo credere, quorum interesset maxime rempublicam bene geri, saluam et felicem esse, nec sine causa reprehensus est Aristoteles, quod Carthaginensium institutum, magistratum locupletibus modo credendi, improbasset. Quod si bonorum

VI

priuatorum possessio tantam habet vim ad patriae amorem, non profecto minorem tribuere debemus praecipuo iuri ac spei consequendorum honorum, praecipuaeque dignitati, in qua generosi animi non modo non minus, sed etiam maius bonum, quam in rei domesticae copiis, ponunt. Nec illa parua commendatio est ad caritatem, si quo in loco habeas cognationes et affinitates multas, et magnas, easque honestas, honoratas et potentes, et amicitias auitas et paternas plurimas, quae sunt nobilitatis et vetustatis bona, et monumenta maiorum, quibus cum occurrat cogitatio, et quasi species eorum, a quibus ortus sis, quibus patriam, rem, dignitatis plurimum debeas. Quomodo porro non cara sit ciuitas ea, in qua tuenda ornandaque, scias, parentes maioresque a multis aetatibus laborasse, pericula multa, etiam vitae et capitis adiisse? Adde, quod amor loci eius, vbi viuas, non repente venit, aut ad stabilitatem confirmatur. Longo tempore demum ita adfuerunt non modo oculi, sed etiam animi locis ac regionibus, vt eorum adfpectu atque vsu aegre careant. Nec huius modo temporis ratio ducenda est, quod ipsi numerare possumus, valetque ad oculorum adfuefactionem, sed etiam tempus maiorum duci debet, quod ad animos patriae terrae veluti firmius deuinciendos valere plurimum res ipsa docet. Nam vt alii sensus a maioribus, velut per manus traditi, ad posteros perueniunt, ita multo maxime hic sensus de patria, et amor aduersus loca ea, in quibus vitalem spiritum haurire coepimus.

Quae sunt omnia eiusmodi, vt facile intelligatur, quam bene hoc, et vtiliter sit institutum, vt meliori conditione sit in honoribus petendis nobilitas. Sed nos non hanc modo nobilitatem intelligimus, quam nostra consuetudo vsurpat, sed omnem illam, quam latinitas antiqua appellat, quae est in maiorum virtutibus, diuitiis, et honoribus, earumque rerum omnium vetustate. Neque vero Romanis, vt quisque eques est, ita statim nobilis habetur: nam Cicero, vt hoc vtamur, ex fatis antiqua familia equestri erat, et tamen in nobilitate non censebatur: sed honores in republica gesti dant nobilitatem: nec modo Romae nobilitas erat, sed etiam in aliis vrbibus Italiae et prouinciarum Romanarum. Itaque saepe apud Ciceronem commemorantur viri, *domi suae*, hoc est, in ea ciuitate, in qua viuerent, nobiles, quorum nobilitas ab honoribus, a maioribus in ea ciuitate gestis, ducebatur. Aduersus ergo talem nobilitatem ciuitas nostra semper grata fuit, ornandis, atque ad rempublicam gerendam vocandis iis, quorum familiae vetere opulencia, virtute et honore florent; cum interea nec nouam virtutem contemneret, aut ab honoribus remoueret. Sed ea nobilitas vix alia in gente nunc maior est, vel ornatior honoribus et copiis, quam in WINKLERIA, quae a duobus prope seculis non modo copiosam et nobilem mercaturam in hac vrbe fecit, sed etiam omnibus vrbicis honoribus, Consulatu, Aedilicate, Praetura saepe magna cum laude sua, et vtilitate publica functa est. Neque modo hanc vrbicam nobilitatem habet, sed etiam maiorem illam, quae Caesaris iudicio ac beneficio datur, acceptam a Ferdinando III. qui ea a. MDCCCL. quatuor fratres cum patre donauit. Nihil dico de cognationibus et affinitatibus, per quas cum honoratissimis et clarissimis ciuitatis nostrae gentibus iungitur.

Ex hac gente fuit is, cuius memoriam commendare instituimus, CAROLVS GOTFRIDVS WINKLERVS, Vir Consultissimus, Patronus caussarum in summis Ciuitatis nostrae iudiciis nuper primarius, et Senator aedilitius. Natus enim est in hac vrbe a. d. vi. Dec. a. C. MDCCXCI. patre Christophoro

Stophoro Georgio, Senatore, Centurione vrbico, et mercatore primario, e *Susanna Sophia*, D. *Christiani Pakbushii*, in Scabinatu Electorali Assessoris Senioris, filia. Auum paternum habuit *Henricum*, mercatorem, proauum autem *Georgium*, qui, vt ante diximus, cum quatuor filiis, *Benedicto*, *Andrea*, *Henrico*, et *Paulo*, nobilitatis Germanicae codicillos et insignia accepit. Pueritiae magistros cum aliis habuit doctos viros, tum *M. Iustum Gotthardum Rabenerum*, qui post in templo Thomaniano Diaconi loco sacra fecit, virum elegantis et exquisitae doctrinae: ex cuius disciplina venit in disciplinam scholae Nicolaitanae, cui tum *Ludou. Christianum Crelius* praeerat, formandis ingeniis inprimis felix, in qua etiam *Christianum Gottlieb Schwarzium* praeceptorem habuit, qui post doctrina sua Altorfium illustrauit. Inde bene instructus litteris ad Academicos doctores audiendos transiit, audiuitque assidue, quicumque tum philosophiam, historiam, et ius vtrumque maxima cum laude doceret. Itaque in vtroque genere disciplinae honores meruit, per quos aditus ad docendum datur. Nam a 1710 cccxii. Magister philosophiae creatus est, disceptauitque pro cathedra Exercitationem de potestate legum Cuiuslibet in ius naturae, et quatuor annis post a Iure Consultis Vitebergenfibus Doctoratum iuris accepit, proposita et defensa Diatriba de *Faure pauperum*. Sed antequam faceret, propter quae ille honos expetitur, statuit peragrarare partes Europae cultiores, et visere, quae quaeque haberet visenda, et adire viros eruditione claros, vt ex eorum sermonibus proficeret: petitisque primum Belgis et Batauis, per Britanniam adit Franciam, eaque peragrata, per Germaniam rediit Lipsiam. Tum vero statim adplicuit animum ad iuris scientiam causis agendis proferendam: quod cum faceret assidue, dextre ac fideiiter, facile impetrauit, vt ei etiam in Curia superiori et Consistorio regio locus extra ordinem inter Causarum actores daretur, e quo etiam aliquot annis post ad locum inter ordinarios obtinendum prouectus est. Sed illa iuris scientia, et in causis agendis industria, ei etiam suffragata est in petendo inter Senatores vrbanos loco, cooptatusque est in amplissimum Ordinem a 1710 cccxiii. cui ita probauit fidem et dexteritatem, vt ei primum a xxxvii. Magistratus iure dicundo, deinde duodecim annis post aedilitius mandaretur: quo vtroque ita functus est, vt nec diligentia in cognoscendo, nec aequitas in decernendo, nec feueritas in cocerendo desideraretur.

Neque vero publice modo felix fuit, honoribus capiendis, et republica gerenda, sed etiam priuatim, matrimonio honesto et feliciter secundo. Nam a 1710 cccxviii. duxit *Ioannam Theodoram*, virginem ornatissimam, *Io. Philippi Kuffneri*, Senatoris aedilitii, filiam, quacum multos annos concordissime vixit. Eam amisit ille quidem a xliii. ipsis Kalendis Septembribus; sed ex ea habuit sobolem, cuius pietate illam iacturam, quamuis magnam ac tristem, solaretur. Nam ei pepererat duas filias, *Ioannam Sophiam*, et *Christianam Carolinam*: quarum maior *D. Fridericus Lebrecht Stolzio*, Viro Consultissimo, causarum in Curia suprema et Consistorio Patrono, minor autem *D. Gotfrido Leonbardo Ioebero*, Viro Amplissimo atque Consultissimo, in Scabinorum Collegio Adessori, feliciter collocata est: et filium, *Carolum Gotfridum*, I.V.D. et in Curia suprema Consistorioque regio causarum oratorem excellentem, et eximiae doctrinae virum. Nam *Ioannam Charitatem*, et *Ernestum Ludouicum* praematura mors in prima infancia abstulit. Vltimum gaudiorum domesticorum habuit felix matrimonium filii cum ornatissima virgine, *Guilhelma Dorothaea*, Viri Amplissimi, *Christiani Gottlob Marbachii*, Praefecti iure dicundo in praefectura Lauchstetina. Sed id gaudium ei parum liquidum fuit, iam

tum

PK 27 5480

W 98
x 3185069

VIII

tum afflicto valetudine, quae ei vitae finem attulit. Atque id vnum ei non satis lac-
tum in rebus fortunisque filii fuit.

Etenim, cum semper prospera valetudine vsus esset, quae naturali corporis
robore sustentabatur: repente, ante hos quatuor annos, rem suspectam facere coe-
pere animi defectiones, a quibus subinde tentabatur. Etsi autem ita lenatus est eo
incommodo, vt nihil ei postea tale acciderit: tamen aliquid maioris mali subesse in-
dicauit, primum, sensus lassitudinis in pedibus, cuius causa nulla appareret: quam
mox angustiae pectoris consecutae sunt, quae serum circa praecordia colligi argue-
rent. Accessit mox pallor oris eiusmodi, qualis esse in vitioso corporis habitu solet.
Itaque quamquam obibat solita munia: tamen pristina alacritas plane desiderabatur.
Superioris autem anni mense Septembri aucta est vis mali ita, vt domi se continere
cogereatur: nec post domo egressus est. Angustiae praecordiorum in dies maiores
erant: tumor pedum humidus, qui ad genua vsque ascenderet: vnde Ascites or-
tus, qui anxietates perpetuas, infomes noctes, et vltimam imbecillitatem adferret,
cui nullam medelam adferre possent viri artis medicae peritissimi *D. Akermannus*, et
Eccardus, Medicus in Aula regia. Atque ita aegram vitam traxit ad x 1 x. Maii pro-
xime superioris, quo, haud dubia cum spe melioris vitae, decessit: cuius tranquillita-
tem et beatitudinem tanto experebat cupidius, quanto maiori miseriae humanae mole
premebatur. Neque enim corpus modo subtraxerat rebus humanis, per tristem mor-
bi necessitatem, sed multo magis animum, quem et aduentantis procul mortis admo-
nitu, et *Stemleri*, Viri S. R. ductu et hortatu, totum ad vitae, et aetiae in terris, et post
mortem futurae, cogitationem transtulerat, in cuius vna spe efficax aduersus acerbita-
tem incommodorum suorum solatium reperiebat. Quae ei spes etiam corporis et
sanguinis Christi pignore ita firmata est, vt non modo praesentis mali sensum obtu-
deret, sed etiam ad mortis imminentis timorem depellendum valeret.

Quae res magno etiam solatio esse debet iis omnibus, ad quos iactura Viri
maxime pertinet. Neque enim non optime actum est cum eo, qui bene praeparatus,
et sine timore, hoc tempore, ab hac vita, hoc est, ab acerbo sensu, et graui metu ma-
lorum publicorum priuatorumque discesserit: quando etiam ille, qui spei talis, qualis
est in Christiano bene moriente, expers esset, tali tempore non inuitum se mortuum
titulo sepulcri professus est:

*Κάρθων οὐκ ἀέκων, ὅτι πάσσομαι ὡς ἐπιμαρτυρῶ
Πολύων, ὅσπερ ἰδὼν ἄλγιον ἦν θανάτου.
Mortuus sum non inuitus, quia iam non ero testis
Multorum, quae videre morte ipsa acerbius est.*

Vos, *Carissimi Cives*, Viri, de Ciuitate nostra bene meriti, memoriae benigne
conseruare, et res humanas omnes, quae nullam certam aut perpetuam oblectatio-
nem et suauitatem praeslant, contemnere discite. P. P. Domin. xx. p. Triin.
A. C. CIOCCCLVIII.

L I P S I A E
EX OFFICINA LANGENHEMIA

† † †

MC

F.K. 71.

21

Z f
5480

MEMORIA
VIRI
AMPLISSIMI, CONSULTISSIMIQUE

LI GOTFRIDI
INKLERI

V. DOCTORIS

A LIPSIENSI ET CONSISTORIO REGIO
VM ORDINARI ET SENATORIS AEDILITH
CIVITATIS LIPSIENSIS

. MAII A. C. CIOIOCLVIII.

BVS HVMANIS EXEMTI

CADEMIAE LIPSIENSIS

COMMENDATA

A

ECTORE

MIAE LIPSIENSIS.

